

lagi materinega jezika. To so prežalostni prizori, mi smo sami še premalo zavedni, premalo ponosni na svoj jezik, rod in domačo grudo. Ni še vse zamujeno, vzdramimo se iz te zaspanosti in letargije! Moški naši kolegi so precej boljši od nas, akoravno so imeli isto odgojo kakor me. Oni so dobili svoj narodni ponos pri medsebojnem občevanju bolj kakor pri odgoji. Če hočemo biti z njimi enakopravni, jih moramo posnemati tudi v tem oziru. Dela je na tem polju več kakor dovolj. Ako bomo delale v tem duhu tudi na tem polju, si bomo pridobile nevenljivih zaslug. Naš narod ne bo smel in mogel prezirati našega delovanja — a delo se plačuje navadno le po zasluženju. Na delo torej!

(Konec.)

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXIII.

Vprašanje: Nekoč smo govorili o sledeči zadevi:

I. Ali izgubi učitelj v slučaju, da gre s Štajerske učiteljevat na Kranjsko, vsa ona definitivna leta, ki so mu jih prisodili na Štajerskem — ali ne?

II. Koliko plače ima na Kranjskem učitelj s sedmimi definitivnimi leti?

III. Koliko ima vodja dvorazrednice s sedmimi definitivnimi leti?

IV. Kako se zaranačunajo definitivna leta sploh, če jih je služil kdo v kaki drugi kronovini? J. E. D., šol. vodja.

Odgovor: Ad I. Učitelj, ki gre s Štajerskega na Kranjsko (ali narobe) učiteljevat, ne izgubi niti enega definitivnega leta, ker je službovanje v vseh avstrijskih deželah enako šteto in ker je že 26 let zakonitim potom uvedena vzajemnost (reciprociteta) v tej zadevi med Štajersko in Kranjsko deželo, izrečno glede vplačevanja doneskov za pokojninski zaklad.

Ad II. To se ne da naprej določiti, ker imajo na Kranjskem posebni »status«, v katerem se po starosti dvigajo učitelji od 1000 na 1200, od 1200 na 1400 in od 1400 na 1600 K. S 7 definitivnimi leti utegne imeti učitelj na Kranjskem najbrže šele 1000 K, težko 1200 K.

Ad III. Vodja dvorazrednice te starosti ima poleg plače (1000 ali 1200 K) še 100 K opravilne doklade in naturalno stanovanje (ali 200 K namesto tega).

Ad VI. Vs a definitivna leta štejejo tudi na Kranjskem; nobeno leto, ki ga je drugod služil, mu ne odpade.

Opazka: Ta vprašanja so jako enostavna in ni jih bilo treba nam pošiljati; zakaj odgovor nanje dobite v drž. in deželnih zakonih. Zato prosimo, da naj se nam le težka in zapletena vprašanja pošiljajo. Na taka rajši odgovarjamo.

Dohtar Trn.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo slovenskih učiteljic. Iz tiskanega letnega poročila posnemljemo to-le: Za društveno leto 1905 so se vršile tri seje in dva občna zbor. Dne 29. decembra 1904 je bila seja upravnega odbora; navzočih je bilo 9 odbornic. Sklenilo se je pristopiti »Hranilnici učiteljskega konvikta« z dvema deležema po 50 kron. Dva predloga sta se odložila na občni zbor.

Pri občnem zboru dne 19. aprila 1905 se je vršilo po običajnih točkah predavanje gdč. Eme Zerjavove »Kako naj učiteljica izven šole deluje za prosveto«, ki ga prijavljamo na prvem mestu. Po njenem predlogu so prevzele gospodične Mehle, Wester in Zemljan taka predavanja za prihodnje občne zборе.

Nato je bila hospitacija pri gospé O. Kobalovi. Vršiti bi se morala učna slika »Pot od Postojne do Vipave« z otroki 4. razreda — a ker je bil šole prost dan, je gospa to učno sliko očrtala s pomočjo zemljevida in risanja na tabli.

Predlog gdč. Vite Zupančičeve, da pristopi društvo z deležem 200 kron »Učiteljskemu tiskovnemu društvu« je bil sprejet.

Drugi predlog — o zvišanju članarine v prid obolelih članic — pa iz gmotnih ozirrov ni prodr.

Pri volitvah je bil voljen stari odbor. Za kočevski okraj je bila izvoljena zastopnica gdč. Lea Bukovic, za postojinski pa gdč. Franjica Urbančič.

Dne 29. decembra 1905 se je vršil izredni občni zbor — v svrhu sestavljanja in podpisovanja prošnje na dež. zbor za regulacijo plač oziroma podelitve draginjskih doklad. O tem občnem zboru smo svoječasno že poročali. Dohodkov je imelo društvo: članarine 174 K, prebitek iz leta 1904 pa 1030 K 61 h. — Izdatki: Knjižica »Učit. konv.« 2 K 50 h, posojilo gdč. Mahorčič 140 K, venec † V. Praprotnik 20 K, upravni in tiskovni troški 57 K 19 h, v hranilnici naloženo 984 K 92 h, skupaj 1204 K 61 h. — Rednih članov je imelo društvo: v črnomaljskem okraju 10, v kamniškem 3, v kočevskem 6, v kranjskem 14, v krškem 17, v litijskem 8, v Ljubljani 12, v ljubljanski okolici 13, v logaškem okraju 16, v novomeškem 3, v postojinskem 14 in v radovljiškem 17, skupaj torej 133 članov.

Književnost in umetnost.

Knjižnica za mladino. Skrivnosti iz za kulis. Pogledali smo za kulise in videli sledeča čudesa, ki jih čini in večini učiteljska samosvest, ponos, vzajemnost: Na Goriškem (šolski okraji Gorica, Tolmin, Sežana) je 149 šol, ki so naročene skupno na 216 iztisov »Knjižnice za mladino«. To je napredek, ki ga mora biti vesel sam Bog gori v zlatih nebesih in gospod založnik v solnčni Gorici menda tudi. Ko bi bilo povsod tako ali vsaj ne veliko slabeje. Toda pogledjmo na Štajersko!

V vseh okrajih slovenskega Štajerja je okolo 232 šol, ki je naročenih izmed njih 145 na »Knjižnico za mladino«. Z ozirom na posebne razmere, ki slovenski knjigi na Štajerskem niso posebno ugodne, moramo konstatirati, da to število štajerskim tovarišem ni v sramoto. Kličemo pa jim: Naprej! Te knjižice naj si utarejo pot v slehrno šolo!

Zalostnejša perspektiva se nam kaže v tem pogledu na Kranjskem, kjer so razmere slovenski knjigi najugodnejše, a imenovano podjetje doslej ni našlo milosti. Pogledjmo!

Vsekakor predujoči tu med vsemi logaški okraj z 28 šolami in 19 naročniki, za njim bi bil morda krški okraj z 32 šolami in 11 naročniki in blizu tudi kočevski z 42 šolami in 12 naročniki, kakor tudi okraj ljubljanske okolice z 41 šolami in 11 naročniki ali tudi novomeški okraj z 34 šolami in 10 naročniki. Približno v enaki letargiji se senčijo potem: postojinski (42 šol z 10 naročniki), litijski (29 šol, 7 naročnikov), kamniški (41 šol, 10 naroč.), radovljiški (29 šol, 7 naročnikov). Prav odzadaj pa capljajo: kranjski okraj (54 šol, 9 naroč.), črnomaljski (24 šol, 4 naroč.) in Ljubljana (20 šol, 3 naroč.). Pri mestnih šolah ljubljanskih moramo pripomniti, da lahko kupujejo knjižice našega podjetja v mestnih knjgotržnicah, ker si sploh ne moremo misliti, da bi ogromna večina ljubljanskih ljudskih, trgovskih, dekliških in srednjih šol bila brez »Knjižice za mladino«.

Toda drugače je z okraji, kjer je naročena komaj $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{4}$ in kvečjemu $\frac{1}{2}$ šol. Zakaj se ne apelira na okrajno uč-

teljsko društvo, ki naj bi imenovalo kakor za stanovsko ostalo časopisje tudi za to podjetje svojega posredovalca in poročevalca? Brez reklame se danes ne dožene ničesar.

Najžalostnejši prizor nam nudi v tem pogledu zares »tožna« Istra brez vsakega naročnika. Ali se tukaj pomnožujejo šolarske knjižnice samo z molitveniki družbe sv. Mohorja? In vendar poznamo okraje in kraje, kjer bi bilo treba samo hoteti, pa bi okrajni šolski svet zmoget tiste 3-60 K na leto. Zaradi tega bi Istra ne bila nič bolj »tožna«.

In ta zlata tržaška okolica s tolikim številom družtev, s tolikimi in tako požrtvovalnimi rodoljubi, nima tudi nobenega naročnika. Poslej ne bo več gospodaril v šolah mestni magistrat. Gg. voditelji pokažite, da niste več sluge mestne kamore, marveč možje, ki jim je na srcu napredek mladine! Gospod nadzornik vas bo gotovo podpiral drage volje.

V Korotan pride »Knjižnica za mladino« najbrž tudi šele skozi Karavanjski tunel. Ali ne? Pravijo, da sili Nemeč tam skozi na Kranjsko. Nemci trde, da uhajajo že zdaj tam skozi kranjski hujskači na Koroško. Kdo pravi prav? — Za danes dosti o tem.

V tisku je sedaj 31. knjiga »Knjižnice za mladino«. V nji zagledajo beli dan doslej še nenatisnjene pesmi Fr. Žgurja ter več krajših črtic in povestic z eno bajko J. Trošta. Oba pisatelja sta znana naši mladini, oba sta dokazala že dovolj, da znata pisati za otroke. Zato upamo, da se razširi tudi krog čitateljev in naročnikov »Knjižnice za mladino«. Privatni naročniki so itak redki; zato pa ostane edina pot: »Knjižnica« si uteri vhod v vsako šolo na Slovenskem! V to pomozí naša stanovska zavednost!

Vestnik.

Za učiteljski konvikt. »Pri našem cesarju« je naslov lični knjižici, ki jo je nemški spisal učiteljski profesor Rudolf E. Peerz, poslovenil pa vadniški učitelj Ivan Krulec ter izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Papir za knjižico, ki se jo je natisnilo 8000 iztisov, je podaril g. M. Grubbauer, izdelovalec šolskih zvezkov v Lincu in tiskala jo je brezplačno Narodna Tiskarna v Ljubljani. Namen knjižici je, vzbujati v otroških srcih patrijotiški čut ter ljubezen do cesarja in iz tega vzroka jo je deželni šolski svet kranjski toplo priporočil za šolarske knjižnice oziroma za razdelitev med šolsko mladino. Cena knjižici je samo 10 h. Naroča se pri »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« ali pa tudi pri trgovcu s šolskimi potrebščinami, g. Jerneju Bahovcu v Ljubljani, ki je prevzel razpošiljanje knjižic. Na vas, tovariši, je pa, da se zaloga čimprej razpeča. Vplivajte pri krajnih šolskih svetih, da se koncem šolskega leta ali pa pri kaki priliki obdaruje šolska mladina s to prelepo knjižico.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« so darovali: Notranjska posojilnica v Postojni, 50 K; g. Ivan Rupnik, nadučitelj v Leskovcu, prvih 10 K draginjske doklade; g. Mihajl Vrbič, nadučitelj v Sodražici, 3 K draginjske doklade. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog platil!

Letnino à 2 K so za učiteljski konvikt plačali: tov. Mihajl Vrbič, nadučitelj, tov. Marija Bernot, učiteljica, tov. Erna Schott, učiteljica, tov. Matko Žitko, učitelj v Sodražici; tov. Jernej Ravnikar, nadučitelj, tov. Fortunat Lampret, učitelj, tov. Bibijana Bisail, učiteljica in tov. Alojzija Hodnik-Bisail, učiteljica v Trnovem pri Ilirski Bistrici; tov. Davorin Tratnik, učitelj v Postojni; tov. Josip Primožič, učitelj v Sorici; tov. Matej Jenko, nadučitelj v Mirni. — Tov. Franc Rošker, nadučitelj in tov. Karolina Rošker, učiteljica v Loki pri Žusmu, tov. Srečko Mahor, učitelj v Makolah. Živeli! Bog platil!

Učiteljsko tiskovno društvo se je ustanovilo dne 11. t. m. v Ljubljani na deleže po 100 K. Člani smejo biti učiteljska društva in samostojni učitelji in učiteljice. Takoj prvi dan je bilo podpisanih 280 deležev á 100 K. Vivant sequentes! V upravni svet so bili izvoljeni tovariši: Ivan Bernot, Fran Črnagoj, Luka Jelenc, Fran Ksav. Trošt in Karel Wider; v nadzorstvo pa: Jakob Dimnik, Jakob Pretnar, Vendelin Sadar, Fran Škulj in Janko Žirovnik. Za namestnika v upravnem svetu sta bila izbrana tovariša: Anton Likozar in Anton Smrdelj. Deleži po 100 K se plačajo takoj ali pa v desetmesečnih obrokih po 10 kron.

Sestanek. Oni gg. tovariši, ki se udeležijo risarskega kurza, naj pridejo v torek 17. t. m. ob 7. uri zvečer k »Novemu svetu«.

Bernot, Likar, Sadar.

Učiteljsko društvo v Voloskem zboruje dne 17. t. m. Razpravljali bodo o razpustu društva in o pristopu k »Prosveti« v Pazinu.

Deželni zbor kranjski — volilna reforma — učiteljske plače. Ko se je na vse strani ugibalo, zakaj se je sklical tako nepričakovano deželni zbor, so se oglasili tudi naivni politiki z novico, da bodo sedaj deželni zbor rešil definitivno učiteljske plače. Seveda bi bilo prehitro, da se krivica učiteljstvu popravi, rajši se napravi nova še drugim stanovom z volilno reformo. Načrt je ravno nasproten splošni in enaki volilni pravici ter vzdržuje zastarele srednjeveške privilegije ubožanih veleposestnikov, katere je še pred kratkim krvoločni Šusteršič uničeval, a sedaj kar naenkrat zopet branil. Pač resen politik ta mož! Take volilne reforme ne sprejme nobena dežela, čemu bi jo torej kranjska. Odločnost mestnih poslancev jo je tudi preprečila ter je s svojo hrupno politično godbo popolnoma premagala potuhnjeno politiko nasprotnikov, ki so hoteli prej odpraviti kurijo veleposestnikov, a se nazadnje zvežejo z njimi, da uničijo mestno kurijo ter dobe na ta način večino v zbornici. Res: namen posvečuje sredstva!

Pred izpraševalno komisijo v Kopru se prično prihodnji izpiti za učno usposobljenje v ponedeljek dne 7. maja t. l.

Društvo slovenskih profesorjev je dovoljeno pod tem imenom. Ustanovni shod se vrši dne 22. t. m.

Pevski in gledališki večer priredi središka šolska mladina dne 16. t. m. v šolskih prostorih v Središču.

Novi okrajni šolski nadzorniki na Goriškem. Za šolski okraj tolminski je imenovan vadniški učitelj na ženskem učiteljskem v Gorici Andrej Lašič; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom šolskega okrožja Gorica z okolico in Gradiško ter za mestni okraj Gorico glavni učitelj učiteljskega v Kopru Fran Finžgar; za šolski okraj sežanski vadniški učitelj v Gorici Matija Kante, za ljudske šole z italijanskim učnim jezikom v mestu in okolici goriški, ravnatelj deške meščanske šole v Gorici, Avgust Zurman.

Umrla je dne 6. t. m. v Starem trgu pri Ložu gospa Marija Wigele, soproga tovariša Ferda Wigeleta. Naše sožalje!

Kriv je hudodelstva motenja vere onaj učitelj, ki neče orglati v cerkvi. Tako se glasi razsodba c. kr. okrajnega šolskega nadzornika v Moravskih Budijevicah v letu 1906. po rojstvu Gospodovem.

Resolucija bosansko-hercegovskih dijakov. Dijaki iz Bosne in Hercegovine, ki pohajajo visoke šole na Dunaju, so imeli 10. marca sestanek, na katerem so se posvetovali o političnem in gospodarskem položaju Bosne in Hercegovine. Zborovalci so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo nastopno: 1. Popolno avtonomijo posameznih političnih občin; svobodo tiska in sestajanja; sprejemanje domačih ljudi v državne službe; uvedenje domače vojske, ki bi po državnopravnem položaju Bosne in Hercegovine imela služiti le njenim interesom in v njenih mejah; enostavnejša uprava. 2. Povzdigo narodne naobrazbe z uvedenjem obveznega in brezplačnega obiskovanja šol; popolno versko-kulturno avtonomijo vseh veroizpovedanj, v soglasju z duhom in značajem dotičnega veroizpovedanja; podeljevanje stipendij domačim sinovom v večji meri. 3. Rešenje agrarnega vprašanja.